

גיליון מס' 210 | פרשת ויגש
תשע"ז שנה ד'

גליון זה נודב לזכות

רבינו הגדול מרן ראש הישיבה

רבי אהרן יהודה ליב בן גיטל פיגא לרפו"ש

והן קל כביר לא ימאס תפילת רבים

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

דבר העורך

"יחד נמות ובגן עדנות נישן עד לזמן יבוא הקץ ואזי נקיץ"
היה זה השבוע בסמוך לביתי בבני ברק בשבת קודש פר'
מקץ נפטרה אשה מבוגרת, ולמחרת ביום ראשון מיד
שבני משפחתה חזרו מהלויה נתבשרו על פטירת בעלה
אחריה, רבים נבהלו מהעובדה שבעל מסתלק מיד לאחר
רעייתו ובסמיכות כזו, נזכרנו שהיה מעשה דומה לפני
כמה שנים שהסתלק לבית עולמו יהודי חשוב ויקר
תושב בני ברק, לא חלפו עשרים וארבע שעות ואשתו
נפטרה אחריו עמו לבית עולמה.

תושבי העיר הלכו ברחובה של עיר ושפשפו עיניים כלא
מאמינים למודעות - שבר על שבר הושברנו, מקרה יוצא
דופן.

היו מקרים כאלו מעולם. אף הייתה הסתלקות באותו
יום ממש - כמו זוג הצדיקים למשפחת לידר בירושלים,
ועוד, והייתה גם רעייתו של אחד מגאוני ירושלים זצ"ל
רבי זרח ברורמן זכר צדיק וקדוש לברכה שאשתו יצאה
למרפסת הבית בעת הלויה וקראה לעבר מיטת בעלה
הגאון: "אל תשאיר אותי לבד זמן רב" וליום השלישי
נפטרה גם היא. והדברים יודעים ליודעים. ע"כ.

המקרה סופר בזמנו למרן הגרא"ל שטיינמן: הסתלקות
סמוכה של זוג חרדים לדבר ה', ופלוגי מהנוכחים שאל:

האם יש בכך יתרון ומעלה?

מרן הגיב כי האבות הקדושים לא נפטרו יחד עם
האמהות, כמפורש בשרה אמנו וברחל אמנו וכו' וכן
גדולי העולם. הביא מרן עוד בדרך אגב בשם אדמו"ר
גדול אחד כי נשים צדקניות הן נפטרות קודם לבעליהן
והטעם כתוב בשם הרוקח כדי שהיא לא תישאר בביזיון
שאם נשארת לבד זה ביזיון לה משא"כ כאשר הבעל
נשאר לבד הביזיון הוא פחות. הוסיף מרן הגרא"ל לספר
בדרך אגב כי הגאון רבי משה סולביצ'יק זצ"ל נפטר בל"ד
בעומר ואשתו ע"ה נפטרה אחריו בחמש שנים רק
שנפטרה באותו יום ממש.

העובדה הובאה קמיה מרן הגר"ח קניבסקי ונשאל האם
בכלל אפשר למצוא מקור של מעלה למיתה משותפת
וקרובה זו לזו. מרן קם ממקומו הוציא ספר ישן מאחד
מתקופת הראשונים, עניני הספר הוא על כללי דקדוק
"ספר מתורגמן" ובעת ששלח ידו לארון אמר כי כמדומה
שבתחילת הספר או בסופו, המחבר כותב על כך בשיר
שמשורר. הוא פתח בתחילת הספר שם לא מצא (הדפים
היו תלושים כי מרן שליט"א תלש בספרים מסוימים את
ראש הספר כיון שהיו מהם שהודפסו בבתי דפוס שבין
העובדים היו מעט מקולקלים שדחקו לראש הספר או
בהקדמה כמה הבלים שונים, גם בדפוס הנוכחי חסר
תחילת הספר) מרן הגר"ח דפדף לסוף הספר וחייך
בהנאה כי מצא את מבוקשו בשיר שכתב הודאה ובקשה
"הלל לקל מלך נאמן אבינו אב הרחמן" לקראת סוף
השיר הוא מבקש מהקב"ה "שהיא לא תהיה אלמנה ואני
לא אהי' אלמן יחד נמות ובגן עדנות אישן" היינו, שיש
לכך משמעות מסוימת עד שאחד מהדור ההוא של
הראשונים - המחבר ספר מתורגמן - ביקש על קץ
מהקב"ה בקשה מיוחדת למות יחד עם אשתו.

בכרכת סבת שנים
בכרך סבת שנים (ב"ב)

פשט על הפרשה

"ועיב את אביו ומת" (מד, כב)

לכא' כיון שהוא פקו"נ למה לא הביאו ליוסף א' מן השוק ויאמרו
שהוא אחיהם. וי"ל כיון שראו שהוא חכם חששו ירצה לברר כגון
שישאל לו שאלות מהבית ואז יתברר שאינו אחיהם ויהרגם כולם.

"ולא יכל יוסף להתאפק וגו'" (מז, א)

מכל הפרשה נראה שיוסף רצה שבינו שהוא יוסף וכנ"ל, ובאמת היו
יכולין להבין ממה שראו שרק עליהם העליל וגם שואל על אביהם ועל
אחיהם הקטן ורוצה רק שביאוהו וגם מה שהחזיק בבינין ורצה
שישאר אצלו וגם שישבו הבכור בכבודו וגו' מכ"ז היו יכולין להבין
שהרי ידעו שיוסף נמכר למצרים, אלא שמן השמים לא רצו שבינו עד
שיגלה עצמו, ויוסף לא רצה בעצמו לגלות מטעמים שהיו לו אבל רצה
שמעצמם יבינו שהוא יוסף אך כשלא הבינו והוא לא הי' יכול להתאפק
יותר הי' מוכרח לגלות להם וצ"ע.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ה

בתחילת השבוע התקיים בבית הכנסת 'לדרמן' הסמוך לביתו של רבינו
שליט"א, מעמד התפילה של ארגון הצדקה 'קופת העיר בני ברק' על תורמי
הקופה ביום זאת הנוכה, את המעמד פיארו גדולי הדור שליט"א וראשי
ישיבות ורבנים ואדמו"רים חשובים, לקראת סוף המעמד הופיע בהדרו רבינו
שליט"א, כשכל הנוכחים קמים על רגליהם והוא התיישב במרכו.

באירוע זה קרה דבר מאוד מעניין. אחרי כמה רגעים מאז הגיע, כיבד המנחה
את רבינו שליט"א וביקש ממנו כי יאמר פרק תהילים עבור תורמי הקופה, כמו
שעשו לפניו הרבה מהרבנים, להפתעתו הרבה רבנו שליט"א אמר בקול נהרץ:
אותי מכבדים? לא מצאתם מישהו אחר?! ולא הסכים.

כשיצא רבינו הלך לביתו, ושם פנימה נשאל על כך, למה התנגד לאמירת פרק
תהילים בקול, וענה: לא איש דברים אנוכי, ואיני נושא דברים לא בתורה ואף
לא בתפילה... וכאן הוסיף וסיפר על הנהגת רבו מרן החזון איש זצ"ל, ממנו
למד אורחות חיים אלו:

מרן זל"ה, מעולם לא אבה לשאת דברים בפומבי, הוא היה שתקן וביישן.
פעמים רבות ביקשו ממנו לשאת דברים אבל תמיד סירב, מלבד שני פעמים
בשנה בהם נשא דברים קצרים: היה זה בעת יום הזכרון לאביו זצ"ל ולאמו
ע"ה, אז היה נעמד בבית המדרש שלו אחר שחרית, ואומר לקהל חידוש
הלכתי שנתחדש לו לעילוי נשמתם, וזה היה הדרשות היחידות שלו.

גם אני - הוסיף רבינו 'נהוג ביום היא' צ של החזון איש ושל אבא מרן בעל
הקהילות יעקב לומר חידוש הלכתי ברבים בבית הכנסת, לעילוי נשמתם.

נוסיף מעשה נפלא, סיפר רבי דוד פרנקל זצ"ל ששמע מהחזו"א כי בצעירותו
הפציר בו הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל שימסור שיעורים בישיבת רמיילעס
בויזנא. היה קשה לו לסרב, ומסר שיעור בסוגיא אחת. וסיים החזו"א: "נו, ב"ה
שלא מצא השיעור חן בעיני השומעים, והייתי פטור מלהיות ראש ישיבה..."

כס"ד, אור לה סבת תשע"ז

כאשר רבינו מרן רבי אהרן יהודה ליב בן גיטל פיגא שליט"א שכל הדור
צדיקים לו, שרוי כמנצב קשה, וזקוקים את לרחמי שמים טרובים, וכבר אמרו
חז"ל בת"ח שחלה, צריך שיחלה עצמו עליו שנאמר ואני בחלותם לכושי שק
וגו, ועליו להרבות בתפילה ותחנונים לרפואתו השלמה, ולהוסיף חיובק
בלימוד התורה.

וכפירו ראי לחוק הלימוד ברציפות בתחילת הסדר, ולקבוע זמן ללימוד
התורה בימי שישי ושבת קודש.

והקב"ה יחוס עליו ועל שארית פלישת ישראל ויקבל תפילתו ברחמים.

א"ת ז' תמוז ה'תשע"ז

הלכות כיבוד אב ואם ורבו זקן

סיפר רבינו שליט"א דשאלו את החזו"א במה זכה להיות מרן החזו"א, והשיב בזכות כיבוד הורים, והביא רבינו שליט"א את הירושלמי בקדושין סוף פ' ראשון [כב:]: אהא דתנן כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ, ומפרש הירושלמי אמר רבי יוסי בי רבי בון מי שיחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו, מה אית לך, אמר רבי מר עוקבן כגון כיבוד אב ואם, [ויעו' בקה"ע הא דתנן כל העושה מצוה היינו במי שיחד לו מצוה אחת לעשותה תמיד ולא עבר עליה מימיו, ובאיזו מצוה אמרו, כגון כיבוד או"א שהיא מצוה חמורה אבל בשאר מצוות לא].

- א. כשאמו היתה אצלנו הי' עולה כל יום ומדבר עמה חצי שעה או יותר.
- ב. אאמ"ר ז"ל הגיש לי איזה מאכל ואמר לי מרן שאסור לקבלו (מבואר ב"ר"ד סי' ר"מ סכ"ה).
- ג. הקפיד על בן שלא אמר בברכהמ"ז ברשות אבי מורי (עי' בה"ט א"ח סי' קפ"ז סוף סק"א).
- ד. לענין כיבוד או"א מקרי עושה מעשה עמך אם לא שעובר על איסורים מפורסמים דאל"כ אין אדם צדיק כו' (ר"א וולף ז"ל, ועי' פ"ת י"ד סי' ר"מ סקט"ו).
- ה. שאלתי אם צריך לקום לפני חכם באמצע פסוק ראשון של ק"ש והשיב שחייב (עי' רמ"א א"ח סי' ל"ח סוף ס"ח ועי' בברכי יוסף איש סי' רמ"ד שהאר"ך בזה, ועי' ירו' בכורים פ"ג ה"ג, ועי' בשלמת חיים השלם סי' ס"א).
- שמעתי מרבינו שליט"א דבדידה הוה עובדא דהמשגיח הגר"א דושניצר נכנס בשעה שהיה בפסוק ראשון של ק"ש, ושאל לאחמ"כ למרן ז"ל והשיב דצריך לעשות הידור. [א"ה אולי הטעם דאין חיוב בקימה ממש מפני שמטל הכוונה]. והוסיף רבינו דהרגישו כשהיה נכנס המשגיח הגר"א ז"ל לביהמ"ש, [א"ה שהיה מקפיד שלא יעמדו מפניו ואם נתעכב באמירת ברכו של תפילת מעריב, היה נכנס בפסוק ראשון של קר"ש].
- ו. נכנס אדם הנראה כחכם אם צריך לעמוד בפניו והשיב בבדיחותא שיש רוב וחזקה לפטור (ועי' בשלמת חיים השלם מסי' תצ"ג - תצ"ז ובמ"ת י"ד סי' רמ"ד אות ד').
- ויעו' באגרות וכתבים דרך אמונה באגרות הגר"ש סי' ל"ו דרבינו שליט"א שאל כן למרן זצ"ל ספק אם צריך לקום מפני שיבה, אם ספיקו לחומרא או לקולא. והשיב מרן זצ"ל למה יגרע מצות עשה זו ממצות עשה אחרת, (אם כי ניתן למחילה, עיין יורה דעה סי' רמ"ד) ע"כ. וכן שאלתי לרבינו שליט"א היאך הדין בספק אם הגיע לשיבה [גיל שבעים] והשיב רבינו אם נראה כזקן ראוי לעמוד.
- ז. אמרתי לו בגמרא משמע גבי הא דפר"ך ארבא ואי הרב שמחל מחול אמאי הקפיד, משמע דאם אפשר למחול יכול לתלות דמסתמא מחל, דאל"ה שפיר קפיד שהם לא ידעו שמחל, ודחה הראי' ולא הסכים (איני זוכר הדיחוי ועי' בחזו"א אה"ע סי' קמ"ח בהערות לקדושין ל"ב ב').
- ח. לכל הנכדים שקוראים שמריהו לא קוראים בשמם (כי הוא שם אביו וחשש לשם פלאי עי' י"ד סי' ר"מ ס"ב).
- ושאלתי לרבינו היאך קרא לבנו אברהם ישע"י ע"ש מרן החזו"א, ולכאן' צירוף ב' השמות הי' פלאי [באותם ימים], והשיב רבינו דפלאי פירושו שם משונה, וכיון דכל שם בפנ"ע אינו משונה אינו בגדר שם פלאי.

הלכות תלמוד תורה

- א. ח"א אמר לי בשמו שהרוצה להצליח בלימודו יזהר מהדברים הצריכים נטילה באמצע הלימוד (וכ"ה באגרותיו ח"א סי' ד' ועי' א"ח סי' ד' ס"ח ועי' בקונטרס הזכרון ח"ב סי' ח').
- וגם ליזהר שלא להוציא שקר מפיו בשום אופן (ועי' באמונה ובטחון פ"ד סי' ז"ג).
- וגם שמעתי בשמו שאמר ליזהר לומר היה"ר שקודם הלימוד (עי' א"ח סי' ק"י ס"ח).
- ב. שמעתי משמו שיעץ שמלבד שיעורי העיון ראוי ג"כ ללמוד קצת במהירות כדי לקנות הרבה ידיעות (עי' סוכה כ"ט ריש ע"א, ובמע"ר סי' ס' ובכתר ראש סי' מ"ט נ"ד נ"ה, ועי' בהקדמת לבוש מרדכי על ב"ק שהאר"ך בזה).
- ג. שמעתי משמו שראוי לנער עד הבר מצוה לידע את הש"ס ואח"כ יוכל ללמוד בעיון (ועי' שבת ס"ג א').
- ד. שמעתי שהי' מיעץ כשא' מצליח בלמודו במקום א' לא לשנות מקומו כמש"כ הגר"ח מולוזין (בכתר ראש סי' נ"ג).
- ה. אין למנוע מלקבוע עם מישהו עסק כיששכר עם זבולון בגלל שיקח משכרו בעוה"ב (וכ"כ בכתר ראש סי' ס"ד, וכ"ה באגרות מרן ח"א סי' מ"ו מ"ח מ"ט, ועי' רמ"א י"ד סי' רמ"ו ס"א).
- ו. שמעתי משמו שגדר דברים בטלים שאם שח איזה עשרה מינוט צריך שיצטער בכך ויאמר כבר בטלתי הרבה וצריך לילך ללמוד (עי' רמב"ם פ"ב מדעות ה"ד, ורמ"א י"ד סי' רמ"ו סכ"ה ובכתר ראש סי' ע' ובמ"ב סי' קנ"ו סק"ד ומש"כ בס' ארחות יושר סוף סי' ב' בשם הגר"א).
- ז. שמעתי שנשאל אם אנו יכולים ללמוד ממ"ש בגמ' אהדר לי' בבדיחותא וכה"ג או דדוקא הם יכלו להתנהג כך אבל אנו אין בכחו להדמות להם, והשיב כל מה שנאמר בגמ' הוא בשבילנו ללמוד מזה (ומ"מ לאו כללא הוא עי' באגרותיו ח"א סי' קצ"ג וע"ע באמונה ובטחון פ"ג סי' ט"ו).
- ח. ר"ד שמידל נ"י שמע בשם מרן שאם רואה בספר שמביא מספר אחר או מגמ' מפורשת אין צריך לומר בשם אמרו, דהוי כשמש שמביא לו את הגמ' (ועי' נזיר נ"ו ב' ועי' ירושלמי שבת פ"א ה"ב ותנחומא במדבר סי' כ"ד).
- ט. אם אשה רוצה לפעמים ללמוד תורה באקראי מותר ללמדה סוגיא א' או ב' ואין זה בכלל ללמוד תורה לנשים (עי' סוטה כ' א' ובלקוטי הלכות שם, ועי' ירו' סוטה פ"ג ה"ד ו"ל).
- י. על לימוד הנסתר שמעתי בשמו שא"א אלא ע"י גילוי אליהו או איש מפי איש (וכ"כ רמ"ג).
- יא. שמעתי שהיה מזרז ללמוד במו"ש ובר"ח כדי שיהא סימן טוב לכל השבוע והחדש (עי' רמ"א י"ד סי' קע"ט ס"ב).
- יב. לא הקפיד כלל ללמוד בליל תקופת טבת (שקורין ניט"ל) [ואמר הטעם שאין לומדים משום שהתינוקות לא הלכו אז לבית רבם שנת"יראו שהגויים שהם שיכורים ביום אידם, וכן אי' בטעמי המנהגים ליקוטים סי' י"ט בשם לקוטי הפרדס וע"ש עוד טעמים].

(מלאכת שמואל ובו הובא קטעים חדשים שלא פורסמו מקונטרס הזכרונות, דינים ומנהגים ממרן החזו"א איש זי"ע מרשימות רבינו מרן שליט"א)

[כל הצייונים שבסוגריים העגולות הם ממרן רבינו שליט"א, הקטעים המודגשים הם כפי ששמעו המחבר מרבינו בע"פ]

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות וש"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק